

SAPLĀKŠŅA STARPSIENAS

Iepriekšējos žurnāla numuros, apskatot saplākšņa izmantošanu celtniecībā, to esam aplūkojuši galvenokārt kā pamatni grīdām un jumta segumam, kā arī kā tīrās grīdas un apdares materiālu. Tomēr saplākšņi ar labiem panākumiem var izmantot arī par daļēji konstruktīvu un daļēji apdares materiālu, ar to no abām pusēm apšūjot starpsienu koka vai metāla karkasu. Kā zināms, starpsienas ir nenesošās iekšsienas, kas lielāku telpu sadala vairākās mazākās telpās. Starpsienas iebūvē starp ēkas ār sienām un nesošajām iekšsienām. Starpsienām jāuzņem tikai pašsvara slodze, bet vajadzības gadījumā – arī horizontālā ekspluatācijas slodze un slodze, kas rodas durvju atvēršanas un aizvēršanas dēļ. Karkasa uzdevums ir uzņemt visas šīs slodzes, bet saplākšnis veic telpu norobežojošās funkcijas un tam horizontālā ekspluatācijas slodze jāuzņem tikai karkasa šūniņas (atstatuma starp statņiem) robežās. Tāpēc lietojamā saplākšņa biežums praktiski ir atkarīgs tikai no atstatuma starp karkasa statņiem.

Starpsienu karkass sastāv no apakšējā palīktna, augšējā saišķa, statņiem un spraišļiem. Spraišļus parasti ievieto durvju ailu ierobežošanai, kā arī augstās telpās, ja statņu šķērsgriezuma izmēri ir nelieli un nepieciešams novērst to izlīdzināšanos garenvirzienā. Pēdējā gadījumā spraišļus ieteicams izvietot pamišus – tā, lai divu saplākšņa plātņu salaiduma vieta atstos tieši uz spraišļa. Atšķirībā no koka karkasa ār sienām, starpsienu karkasam nav vajadzīgi atgāžņi, jo starpsienu parasti atrodas starp divām nesošajām sienām un līdz ar to nav iespējams tās pārvietojums garenvirzienā.

Statņus izgatavo no dēļiem vai brusām, to šķērsgriezuma izmēru izvēloties atkarībā no aizpildošā materiāla un vēlamā starpsienas biezuma (sk. att.). Var izmantot arī metāla karkasu, līdzīgi kā veidojot ģipškartona starpsienas. Ja par statņiem izmanto brusas, to minimālie šķērsgriezuma izmēri ir 50×50 mm, bet biežāk – 40×60 līdz 60×80 mm. Atstatums starp statņiem jāpieskaņo saplākšņa plātņu izmēriem, lai to saduras atstos tieši statņa vi-

dū. Atstatums starp statņiem ir atkarīgs no saplākšņa plātņu biezuma.

Jo biežāks ir saplākšnis, jo lielāks var būt atstatums starp statņiem, un otrādi. Šim atstatumam jābūt tādām, lai, stingri piespiežot ar abām rokām, saplākšnim nebūtu redzamas deformācijas. To var noteikt pakāpenisku izmēģinājumu ceļā, saplākšņi balstot pret statņiem un mainot atstatumu starp tiem. Neatkarīgi no tā, cik biezs ir saplākšnis, katrai plātnei jābalstās vismaz uz trīs statņiem (divi statņi malās, viens – vidū).

Aptuveni var pieņemt, ka atstatumam starp statņiem, ja saplākšnis ir 15 mm biezs, jābūt apmēram 750 mm. Ja izmanto saplākšņa plātnes ar izmēriem plānā 1525×1525 mm, tas nozīmē, ka, izmantojot 15 mm biezo saplākšņi, atstatumam starp statņu viduslīnijām jābūt 762 mm. Ņemot vērā nosacījumu, ka katrai plātnei jābalstās uz trīs statņiem, no ekonomiskā viedokļa nav ieteicams izmantot saplākšņi, kas ir biežāks par 15 mm. Ja izmanto, saplākšņi, kas ir plānāks par 15 mm, katru plātņi ieteicams balstīt uz četriem statņiem – tad atstatumam starp statņu viduslīnijām jābūt 508 mm.

Ja izmanto 1525×3050 mm lielās saplākšņa plātnes, tad, ja plātnes liek garenvirzienā, plātņi balsta uz pieciem statņiem ar atstatumu starp statņu viduslīnijām tāpat kā iepriekšējā gadījumā – 762 mm, bet, ja plātnes liek augstuma virzienā, tad, tāpat kā mazās plātnes, tās balsta uz trīs statņiem.

Saplākšnis ir ļoti viegli apstrādājams. To var zāģēt ar parasto smalkzobu zāģi vai elektrisko zāģi; var arī saplākšņim pieeļvēlēt malas. Saplākšņa apšuvumu var aplīmēt ar tapetēm vai krāsot, tomēr visefektīvāk ir caurspidīgā apdare – saplākšņa virsmas pārklāšana ar laku. Lakojums daudz labāk izceļ koksnes tekstūru, bet saplākšņa tekstūra ir ļoti skaista un var apmierināt pat visizsmalcinātākā pasūtītāja prasības.

Kā zināms, atkarībā no zaru un plaisu skaita gan vienā, gan otrā plākšnes pusē, saplākšņim ir vairākas šķiras. Veidojot starpsienu apšuvumu, redzama ir tikai viena saplākšņa puse (ja aplīmē ar tapetēm, nosegtas tiek abas saplākšņa puses). Tāpēc no ekonomiskā viedokļa nav nekādas vajadzības izvēlēties saplākšņi, kam abas puses ir augstas kvalitātes. Neredzamā puse var būt daudz zemākas kvalitātes (ar zariem un plaisām).

Starpsienu karkasa apšuvumam var izmantot arī laminēto saplākšņi. Laminētajam saplākšņim ir ļoti gluda un dekoratīva virsma, kam vairs nav nepieciešama nekāda papildapdare.

Apšuvums vispirms jāizveido tikai vienā starpsienas pusē. Otrā starpsienas pusē sa-